

izhaja vsaki torek in soboto. Ako pade na ta dneva praznik, dan poprej.

Uredništvo

se nahaja v „Narodni Tiskarni“, ulica Vetturini št. 9, kamor je naslavljati pisma.

Nefrankirana pisma

se ne sprejemajo, enako se ne uvažujejo pisma brez podpisa.

Rokopisi

dopisov se ne vračajo.

GORICA

TELEFON št. 201.

stane na leto 10 K, za pol leta 5 K, za četrť leta 2-50.

Upravništvo

se nahaja v „Narodni Tiskarni“, ulica Vetturini št. 9.

Za oglase

se plačuje od čveterostolpne peti vrste po 14 vin., za večkratni natis primeren popust.

Posamezne številke

stanejo 8 vin. in se prodajajo v raznih goriških trafikah.

St. 10.

V Gorici, v torek dne 4. februvarja 1913.

Leto XIV.

Vpliv kraljeve vlade italijanske na politične razmere na Primorskem.

Mislečemu človeku ne gre v glavo, zakaj favorira in je favorirala državniška modrost avstrijska v našem Primorju oni element, ki je odkrito kazal težnje, za katere ni utehe v mejah naše monarhije, in je pri tem tako pritiskala na Slovence in Hrvate, vdane prestolu in državi, da je dobilo Primorsko kljub dvetretjinski slovanski večini za nekaj časa popolnoma italijansko lice. Še do- bro so nam v spominu oni žalostni časi, ko je narodni šovinizem naših laških sodečelancev ob asistenci vladnih orga- nov uganjal pri nas svoje orgije. In če so se ti časi zboljšali, je predvsem naša zasluga, zasluga naše narodne zavedno- sti in moči. — Neumljivega postopanja naših vlad, ki so podpirale iredentistični življenj na škodo dinastičnemu, si mnogi niso mogli razlagati. Drugi pa so rekli, da narekujejo tako postopanje ozirni na trozvezo. Ti so imeli prav, dasiravno so vse vlade odločno negirale ingerenco kake tuje države na notranjo politiko v Avstriji. Dokaz za tako vmešavanje tu- je države v naše notranje zadeve so »Crispi-jevi spomini«, katerih tretji zve- zek je zdaj izšel. Izdaja jih na svetlo advokat Palamenghi, vnuk znanega ita- lijanskega ministerskega predsednika Crispi-ja. Zanima nas predvsem to, ka- ko se je Crispi potegnil za naše Italija- ne. Dne 29. julija 1889 je pisal italijan- skemu poslaniku v Berlinu, naj v nje- govem imenu prosi nemškega državne- ga kancelarja, da bi ta priporočal na Dunaju mlo postopanje nasproti Itali- janom. Dne 7. avgusta že poroča posla- nik De Launay Crispi-ju o uspehu svoje intervencije sledeče: Vaša ekscelenc! (Zaprno) Da bi se mi izšlo iz go- dišja, je državni ka- kalcem se je poročalo v Vaši depeši z dne 29. ju- lija, zaupno ukazal knezu Reuss-u, naj se v primeren trenutku v razgovoru

z grofom Kalnokyjem izvenuradno do- takne kočljivega vprašanja o modrem in zmernem postopanju avstrijskih oblast- nij nasproti italijanskim državljanom monarhije... V neki depeši z dne 14. avgusta je poročal De Launay Crispiju med drugim sledeče: grof Kalnoky bo glede avstrijskih Italijanov storil vse, kar je mogoče. In da je to storil, smo mi primorski Slovani na svoji koži bridko občutili. Videti je, kako gredo niti iz Rima v Berlin, iz Berlina na nemško poslaništvo na Dunaj in od tam, kamor je potrebno. Tako politično vplivanje zunanje države v prilog Italijanom se večkrat ponavlja, še pred nedavnim časom ga je bilo čutiti.

Nedorasla mladina.

Večkrat smo govorili že o šoli in šolski mladini, večkrat o potrebah in zahtevah našega naroda na šolskem po- lju in drugih enakih vprašanjih, ki so posamezno in v celoti posebno za ma- loštevilne narode skrajno velikega po- mena. Vsakemu je znano, da vsi večji narodi vsrkavajo veliko število oseb iz malih narodnosti, ki nimajo tako velike privlačne sile. Zato za male narode ni važno le vprašanje porodov, zdravja in napredka šolske mladine, ampak še posebno vprašanje mladine, ki je že do- vršila ljudsko šolo, a se ni posvetila na- daljnjim študijam. Le majhen odstotek vseh naših otrok študira še po končani ljudski šoli, vse drugo pa se razkropi in poizgubi po tovarnah, kmetijah, obrtih, tujih mestih itd.

Ta mladina, ki je čisto brez vsake- ga vodstva, ki je skoro bi rekli prepu- ščena čisto sama sebi, za narodno v- prašanje pa ni nič manj važna kot šol- ska. —

Dokler hodijo otroci v šolo, imajo starši in šola nadzorstvo nad njimi, a ko šola zapuste, ga skoro ni človeka, ki bi se zanje pobrigal. Domača kontrola dosti več ne izda, ker je fant že nekoli- ko odraščel in v dostih slučajih se sta-

riši za te otroke več ne brigajo, češ, saj je že v delu, je pri mojstru itd. Pаметen in razsoden naroden politik se bo ozri- tudi na to polje, ker je ravno pri nas še čuda malo obdelovano. Nebroj take mladine med 15 in 20 letom imamo v mestu, celo trumo tega naraščaja ima- mo na deželi. Dokler hodijo v šolo, ve- mo, kje in kaj so, a ko gredo iz šolskih klopi, nikdo ne ve več zanje. Par besed v tem oziru gotovo ne bo škodovalo, ker ravno v mestih z večimi narodno- stimi je ta točka narodnega programa prav važna.

Dvoje stvari pride v poštev pose- bno pri mestni mladini: Narodnost in moralnost. Kar se tiče narodnosti bi kdo mislil, da je vse v redu, a ni res. Ako bi prešteli otroke, ko gredo zadnjič iz šole in potem čez kakih pet let, bi videli, da jih manjka jako lepo število. Nove razmere, mojstri in delavci druge na- rodnosti, posebno pa tovariši vplivajo na mlade ljudi včasih tako močno, da postanejo renegatje, da zataje svoj rod in svojo vzgojo in za nekaj let so kot samostojni obrtniki prvi borilci proti lastnemu narodu. Ne smemo soditi pre- ostro, dosti niso krivi fantiči ali deklči sami, ampak okolica, razmere. In zato bi bilo skrajno potrebno, da bi se tudi za tako mladino nekaj storilo, da bi se tudi tej mladini nekaj nudilo in jo obva- rovalo za naš narod. Posebno je za deč- ke to potrebno, ker pridejo bolj s sve- tom v dotiko in tako lažje izgubijo na- rodne ideale svoje šolske mladosti.

Za obrtniške vajence, za mlade de- lavce in podobne bi morali imeti kaj ta- kega kot imajo pri Nemcih in pri drugih narodih namreč »Dome za vajence« itd.

Naše ministerstvo za javna dela žrtvuje precej veliko svoto vsako leto za take »dome«, kjer dobe razni vajen- ci, pomočniki in drugi zabavo in počte- no razvedrilo. Za letošnje leto je zopet določenih 90.000 K, kar sicer ni dosti, a vendar je. Razum tega dobe, ako kaj preostane, podpora tudi druga društva, ki imajo nalogo skrbeti za nedoraslo, izvenšolsko mladino sploh.

Da je v moralnem oziru ravno pri omenjeni mladini največ nevarnosti, to bo vsakdo uvidel. Naravnost brezbož- nost, svobodomiselstvo in nemoralno življenje se rado vgnezdí v takih krogih. Mladina gre rada na limanice raznim pohajčem in zapeljivcem, ker nima nikjer stalne, trdne opore. Koliko se jih pogubi, koliko izgine v blatu, tega se ne da prešteti. Lahko rečemo, da je ta mladina po mestih v največji nevarno- sti, a tudi najbolj potrebna vodilne roke, ki bi ji kazala pravo pot. Tu je dovolj dela, zasluga pa naravnost idealna. V narodnem in npravnem oziru se da tu storiti jako dosti in skrajni čas je že, da se začne. Dela je obilo, delavcev pa malo. —

Ako govorimo v mestu o narodni in moralni izgubi, moramo govoriti na deželi poleg te zadnje o izgubi inteli- gentnosti in učenja ravno pri oni mla- dini, ki je zapustila ljudsko šolo, a ni še dorasla. Naravnost neverjetno je, kako nekateri mladi fantje prav čisto vse po- zabijo, kar so se naučili v šoli. Knjige več ne pogleda, pisava njegova je stra- hovita in grozno napačna. Naj se nikdo ne izgovarja, da ima roke trde od dela. To je le deloma res. Kajti ravno dobri, pridni delavci, se pobrigajo tudi malo več za svojo izobrazbo. Nasprotno pa niso lenuhi ne za poljsko ne za drugo delo.

Ni dolgo tega, kar nam je odličan goriški častnik tožil, da znajo kmečki naši fantje skrajno malo pisanja in jih je treba pri vojakih učiti šele pisati. To ni prav in za nas ni častno. Ljudska šola nudi vsakemu toliko, da lahko potem prav lepo napreduje. Ako znajo pisati nekateri starejši kmetovalci, ki šole ni- so niti videli, je za mladino prava sra- mota da pozabi to, kar se je naučila v šoli. V tem oziru je treba tudi na de- želi reforme, da o raznih moralnih na- pakah ne bomo več govorili. Zato pov- darimo ob koncu še enkrat, da ni le šol- ska naša mladina potrebna vzgoje in nauk, ampak še bolj jih je potrebna izvenšolska, še nedorasla mladina.

Anin studenec.

(Po narodnem motivu.)

Bolgarski: A. Karima.

(Datje.)

III.

Zopet se je reka ljuto srdila. Burno so se premetavale in podile vode, pa nosile kamenje in stoletno drevje. Zo- pet so gledali starci na vodo in skrbeli kimali z glavami.

Dež je ponehal in vsi so drli k no- vemu mostu.

Burno je valila valove srdita Tun- dža. Most se ni videl sredi celega goz- da dreves, ki niso mogla preiti pod mo- stom, ker ga je voda presegala, in Tun- dža je nosila vedno in vedno nova.

»Most stoji!« se razlegne zmago- slavni krik.

»Podpira ga duša Anina«, reče po- tihoma Nikolaj z detetom na rokah.

Vsi so ga čuli; ali nihče se ni ozrl nanj. Vsi so čakali, kako upade voda, in kako vsa drevesa siloma udarijo doli.

Voda upade in raztegne se pre- šinljiv krik:

»Podrt je most, podrt!«

Voda je upadla, drevesa je odneslo naprej in vsi so videli, kako se je most gugal z razbitim temeljem.

»Ne bo ga tu več«, rečejo starci. »Treba bo drugega mesta za most. Ško- da za toliki trud!«

»In pa za Ano!« zastoka Nikolaj tako, da je bilo vsem strašno to čuti.

Nikolaj se je mučil in grizel sam pri sebi: »Kaj, torej pa je laž, da more ka- ka duša vzdrževati zgradbo? Pa men- da je laž tudi to, da vzdana senca vleče človeka na se? Morda, ko bi bil jaz drug mož, da bi tega ne bil veroval, bi bila moja Ana še živa? Zakaj sem jo mučil tako, zakaj nisem bil prijazen z njo? Oh, zakaj sem veroval po neum- nosti te bedaste, pogubne vraže? Vse- ga tega bi ne bilo!«

Zdaj se pa poloti dvojna tuga. — Temno in črno je bilo v lihi; dete je plakalo, da se je kar zahlipalo. In več- krat v sredi nočnega mraka, ko je bilo malo potihnilo, je videl Nikolaj sen; vi- del je Ano živo pod kamenom: Kako plaka in srčno prosi; prosi ga, naj jej odvzame ta težk kamen, da si nahrani dete. Plaka in prosi, on pa jo stiska pod kamen. Nič nema na umu; le to jedino

vé, da mora njegova Ana leči pod ka- men. Treba, da jo pritisne v zemljo. — Ona plaka in prosi; a on pa jo potiska in kliče...

Izmučen se strese Nikolaj iz sná in strah ga je bilo v nočnem mraku...

Zdaj njegova duša ni imela več mi- ru; po noči in po dnevu je gledal Ano pred seboj, v ušesih mu je šumel njen jok. In videl jo je v sanjah vselej na istem mestu: Ana se muči pod kame- nom. In pride mu v glavo čudna misel: naj gre k posutemu mostu in razmeče vse kamene ter izpusti ženino dušo. To se mu je pletlo v slabi glavi, in naposled v neki noči vzame na rame orodje in gre skrivaj k mostu.

Svetli mesec je polagoma plaval na modren, nebu. Samoten kraj je bil strašen; po vasi so govorili, da tam okrog bega Anina duša kot vedomec, in da so čuli po noči tudi plakanje in stokanje. Vsakdo se je ogibal tega kra- ja, vsak se je bal Anje, češ: da je zdaj vampir (volkodlak).

Tudi Nikolaj je slišal to govorico; ali ni veroval. Kaj, njegova Ana, pa — vedomec? Od kar se je bil most ven- dar le posul, ni veroval nobene take re- či več!

Nad njim sta bila jasno nebo in svetli mesec. Zasopljen utrujen je sedel Nikolaj kraj grahatnega (peščenege) brega.

Glej, tu so sedeli tedaj delavci, in Ana je stala poleg njega sramežljiva, plaha... Zakaj ni poslušal Inka? Zakaj ni vsaj zaupil Ani, naj beži nazaj?...

Sklonil je glavo k tlom, pa gledal to tiho Tundžo, ki jo je poljubila mesečna svetloba. Tihota je vladala krog in krog. Vzame orodje, — pa kar ves vstrepetá. Na uho mu prihajajo težki vzdihli, nekdo je prešinljivo zastokal. Nikolaju se za- vrti svet pred očmi ali je bil to vzdih, ali prevara? Začuje se drug vzdih in zopet ga mrz obide. Na to še enkrat, za tem pa pritajeno plakanje.

»Torej bi bilo res to, da Ana vzdihuje in plaka?« zastoka nesrečnik in zruši se kot snop na tla ter jame krče- vito plakati.

Prepuštil se je svoji britkosti in pri- jazno klical Ano. Kar se mu zazdi, da ga je prijel nekdo za rame. Presenečen dvigne oči... Nad njim je stal ptujec Inka. Bil je strašno suh, pravi kostnjak pri mesečni svetlobi.

(Konec prih.)

Slovani so krivi!

Marsikdo je morda že pričakoval od nemške strani te besede, a si tega ni upal izreči, kajti tok balkanskih zamotanosti je bil vendar tak, da se slovanskim zavezanikom ni moglo očitati ničesar. Pošteno so udarili na Turka, pošteno in odkrito so pokazali in tudi dokazali svoje junaštvo in pričakovati je bilo vendar, da jim bo vsakdo priznal, kar jim gre. Toda ne! Začela so dolga in zamotana pogajanja, pri katerih se ni pravzaprav vedelo, zakaj gre. Toliko slepomišenja in zavlačevanja že dolgo nismo videli in vendar so bile stvari tako jasne za onega, ki je hotel videti.

Pa ukljub vsem diplomatičnim kozlom in polomom je stvar počasi vendar ležla h kraju. Kazalo je, da bo končala, četudi ne ravno jasno. Vendar bi bil nekov konec tega bedastega, morečega stanja, katero so povzročile bajé najbolj modre glave evropskih držav. — Najbolj korektno in odločno so nastopali Bolgari in njih zastopnik dr. Danev se je pokazal moža, ki ve, kaj hoče in si je svoje delovanje natančno načrtoval. In ravno ta bolgarska odločnost ni cincajočim diplomatom vgažala, ker so hoteli na vsak način stvar še zavleči in morda Bolgare po možnosti oškerniti.

In prišli so Mlado-Turki na površje, oni Turki, ki so pred par leti obetali velikanske reforme na celém Balkanu, a niso storili nič. Pobasali so, kar so dosegli in njih vlada je bila še slabjša kot prej. Dunajski list »Zeit« pravi te dni o mlado-turški politiki, da je pod vsako kritiko. Velevlasti, ki so tem šarlatanom kaj verjele, pravi omenjeni list, so pač sedaj gotovo spoznale, da s temi ljudmi se ne da resno govoriti. — Tudi se sliši sedaj, da so ti Mlado-Turki, ki so hoteli »žrtvovati« vse za domovino, ravno pri zadnji zmešnjavi zopet spravili lepo število milijončkov na varno.

In ti ljudje naj bi potem imponirali kakemu resnemu politiku! Vidi se, kaj so nameravali pravzaprav ti turški »rešitelji«, ki so v par dneh dali celi balkanski aferi novo lice. V Carigradu poberejo, kar se da, napravijo zmešnjavo še večjo kot je in potem odneso pete na varno. Velevlasti pa, ki sedaj tem ptičem tako zaupajo, dobijo carigradsko kost, katero naj potem glodajo kolikor hočejo. Carigrad je pa grozna kost, ki bo povzročila šunder po celi Evropi, kar gotovo ne bo prav tudi tistim državam, katerim so sedaj Turki tako pri srcu.

Ravno Nemci so zelo veliki prijatelji mladoturškega gibanja in znaní Goltz paša, ki je svoj čas organiziral turško vojsko po nemškem načinu, ima sedaj baje prav močno svojo roko vmes. To bi znalo biti tudi res, kajti nekaka antagonija, spor, med slovansko in nemško evropsko politiko in diplomacijo se že dolgo javlja v zunanji politiki, samo da se to vedno očitno ne vidi. Ako se je v tem slučaju vtaknil nemški general v balkanske zadeve, je to očiten dokaz, da je skušal dati bolgarskim in seveda tudi ruskim političnim krogom le krepko brco.

Med trozvezo in angleško-francosko-rusko politiko je napetost seveda ukljub »edinosti«, o kateri se čita po listih, prav velikanska. Račun morda ni bil napačen, ako bi se bili dali Bolgari oplašati. A ti so gotovo jako dobro spregledali vso to zadevo in niso šli na led. Njih nasprotniki so gotovo računili, da bodo balkanske Slovane mladoturške komedije spravile v zadrego, kar bi bilo seveda celo stvar zasukalo do bršno drugače. Zato so razni diplomatije očitvidno podpirali mladoturško šarlatanstvo, a so se pri tem zopet korenito urezali. Res je sicer, da je v politiki tudi dobro izpeljana diplomatična pot večkrat plodovita, a še bolj sigurna je gotovo odločna jasna beseda, ki stori konec vsakemu slepomišenju. In tako besedo so že drugič spregovorili Bolgari. Ali Turki dajo to in to, ali počí zopet kanon! Tako so Bolgari zopet

končali nesmiselno govoričenje in diplomatsko prerekanje, ki ni koristilo niti za lešnik.

Toda zopet so se oglasili proroki in pismouki, ki na eni strani pridigajo vojsko, na drugi pa proklinjajo Bolgare radi njih odločnosti. Tudi znani poslanec Dobernig je zašel na to polje. V graški »Tagespost« od nedelje povdarja, da je potrebno poseči vmes, pa magari tudi z vojsko. Sicer pa vse nemško časopisje razun par častnih izjem bljuje žveplo in ogenj na Bolgare, češ, ti so krivi in odgovorni za vse nadaljne krvave dogodke na Balkanu.

Ne odobrujemo vojske, a boljše se nam zdi na vsezadnje, da Bolgari iztrebijo turško gnjilobo iz Evrope kot pa da bi še dalje slepomišili po londonskih konferencah. Nam se zaradi tega pač ni treba razburjati, kajti bolgarski topovi bodo sami gotovo prav korenito opravili svoje delo, naj bo to potem nekaterim nemškim krogom prav ali ne. — Nesmiselno se nam pa zdi, hvaliti mlado ali staroturško krvoločnost, njih revolucionarno prelivanje krvi in njih šarlatansko politiko. Če bo kdo kriv novih pobojev in moritev na Balkanu, niso tega krivi Slovani, ampak ravno mladoturški revolucionarji in pa njih nemški pomagači.

Srbski konkordat z Vatikonom, „Reichspost“ in „Slovenec“.

Že večkrat smo imeli priliko grajati nekrščansko pisarenje glasila avstrijskih nemških krščanskih socialcev, »Reichspost«, v zadevi bankanskih dogodkov. Ta list se je v zadnjem času začel pečati s konkordatom med Vatikonom in Srbijo ter se pri tem obregnil tudi »ob znane slovenske katoliške liste«, ki nočejo in ne morejo biti srbožrci, kakor je ta list sam. V ta namen se poslužuje člankov raznih srbskih listov, v prvi vrsti pa srbske »Štampe«, zavijajoč iste po svoje s prozornim namenom, sumničito slovenske katoliške liste in njih pisavo, češ da ista ne sloni na pravi katoliški podlagi.

Na te napade je odgovoril »Slovenec« od četrtega, in sicer kakor pravi v naslovu članka enkrat za vselej med drugim sledeče:

Kar se tiče »Štampe«, je to pač list, ki ne razodeva namenov srbske vlade. Drugič je vprašanje, kako ga dopisnik »Reichspost« citira, ker temu dopisniku manjka popolnoma vsa objektivnost, kar je že neštetokrat dokazal. Trebje pa si je treba argumente »Štampe« ogledati. Če se Srbi boje duhovnikov iz Avstrije, tega Srbija sama ni kriva. Srbija namreč dobro ve, da so se s protektoratom Avstrije nad Albanci združevali vedno tudi politični motivi. Gotovo je sicer, da bi se med jugoslovanskimi duhovniki v Avstriji našla velika večina takih, ki bi tudi v političnem oziru nasproti Srbiji zavzemali korektno stališče, toda ne razumejo albansko in bi se v ondodne razmere težko vživeli. Redovniki so v slednjem oziru najboljši, tudi jezika bi se priučili, toda najboljše je, če imajo Albanci svoje lastne duhovnike, za katere bi Srbija lahko ustanovila semenišče. Končno danes vsaka država lahko zahteva, da se klerus vzgaja v njeni lastni deželi in Sv. Stolica proti temu ne bo absolutno ničesar imela. V Skadru naj se vzgajajo duhovniki za Albanijo, duhovniki za Srbijo pa v Srbiji, sicer bo protisrbska politična propaganda jako lahko mogla na tega nobena država ne more dopustiti. Kar se tiče mešanih zakonov, se »Stampa« moti. Mešani zakoni katoliški cerkvi res ne ugajajo, ker so taki zakoni s stališča harmonije mišljenja obeh zakonskih zlo, jih pa tolerira, ako ni drugače mogoče, zahteva pa katoliško vzgojo dece. »Težnja Rima po nadvladi« pa je strah za otroke — kakšno duševno nadvlado pa bodo izvrševali v Srbiji z Albanci, ki so v vsakem oziru zaostali! Oni bo-

do popolnoma zadovoljni, da uživajo svobodo kulta in verske vzgoje, kakor jo bodo brezdvoma uživali tudi muslimani, bati se od njih takozvanega »klerikalizma«, ta je pa bos.

»Stampa« meni, da bo srbska vlada morala glede konkordatov vprašati za mnenje tudi svojo pravoslavno cerkev. Ako bi bila Srbija akonfesionalna država, bi ji tega ne bilo treba, a Srbija je država, kjer je pravoslavje državna vera, kakor je svoječase bil katolicizem v mnogih državah državna vera. Zato ni čuda, da zahteva nekako prednost. Ako od Srbije zahtevamo versko toleranco, jo zahtevamo na podlagi modernega principa verske svobode in apelujemo na liberalizem njenih državljanov. V Srbiji pa je sicer inteligenca liberalna, v verskem oziru pa se trdovratno drži pravoslavja, združujoč z njim nacionalizem. To se nam lahko zdi protislovno, a je tako; pravoslavje se pač v tem oziru od katolicizma zelo razlikuje. Bolgari in Rumuni so veliko bolj tolerantni nego Srbi ali Rusi, a zato, ker so i kot pravoslavci versko bolj indiferentni nego prvi.

Končno pa je konkordat stvar Srbije in ne naša. Ako Srbija uvideva, da je toleranca nasproti katoličanom zanjo v političnem oziru velikanske važnosti (iz ljubezni do katolicizma itak ne teži za konkordatom), potem jo bo uvedla, če ne, bo v njeno škodo in v škodo Albancev, v našo pa ne, oziroma le malo. Kar pa še ni, lahko še pride. Temeljita rešitev jugoslovanskega vprašanja nujno tirja premostitev brezdnja med katoličanstvom in pravoslavjem, ali na podlagi unije ali na podlagi modernega principa paritete, ki sicer kot princip ni ideal ne s stališča pravoslavja ne s stališča katolicizma, a v praksi neizogiben, dokler vlada v modernih državah akonfesionalno stališče. Na Srbih je, da to uvidijo, ne na nas, ki smo o tem že prepričani. »Slovenec« ima torej prav, če se veseli, da srbska vlada hoče po tej poti kreniti, a »Slovenec« tudi ni nič več konstatiral. Mi dobro vemo, da bodo težave zelo velike. Nasprotno pa tisti, ki že naprej kriči, da Srbija katoličanom svobode sploh noče dati in ne bo dala, le kaže, da svobode katoličanov v Srbiji sploh ne želi, da bi mogel še naprej zabavljati in katoliške Jugoslovane proti pravoslavnim izrabljati in narobe po geslu jugoslovanske politike grofa Khuena-Hedervarya: Divide et impera! In to je tudi princip, ki vodi v tem vprašanju »Reichspost«, ki služi i v tem oziru interesom drugih, ne pa našim!

Vojska zopet pričela.

»N. Fr. Presse« je prejela sinoči ob 9. uri zvečer v Sofiji oddano brzojavko, ki naznanja, da se iz obmejnega ozemlja poroča, da so pričeli Bolgari ob 8. uri in 7 minut bombardirati Odrin.

Torej bojni ples se je zopet pričel. Delo diplomatov velesil se je ponesrečilo. Bolgari so zopet pokazali, da ne marajo za mešetarenje velesil ter da se zanašajo na lastno moč. Oni ne barantajo radi, kakor se vidi — imajo stalne cene. Že večkrat smo imeli priliko, občudovati odločnost bolgarske vlade, ki se je zrcalila v preciznih in točnih izjavah bolgarskega delegata pri pogajanjih v Londonu, Daneva. Danev je bil koj odpoklican v Sofijo. Medpotoma pa je imel korespondent »N. Fr. Pr.« priliko, govoriti s tem delegatom. Med drugim je rekel Danev, da se glede turške politike ni nič spremenilo, odkar je nastopila nova vlada. Iste zahteve, ki jih stavi sedaj Mladoturki, jih je stavila prejšnja vlada že pred tremi tedni. A te zahteve niso sprejemljive. Danev je nadalje rekel, da ne dvomi, da bi bili Mladoturki prijatelji miru. Toda stremljenje po miru se mora manifestirati ravno v nadaljevanju vojske. To se glasi nekam nelogično, a vendar je tako edino prav. Mir bo nastal le tedaj, ko bo orožje do dobra odločilo, kdo je gospodar zahtevati in kdo bo moral dati.

Da je evropska diplomacija zopet pogorela ni treba omeniti. Prizadevanja diplomatov so bila nekam mlačna in brez inicijative, kar je prav lahko razumljivo, ako se pozna odnošaje med poedinimi velesilami. Napetost politične elektrike v Evropi je tako močna, da ni treba mnogo, da poskoči iskra. Zato so se nasprotni tečaji oddaljevali. Pustijo rajše da gori na Balkanu, kakor da bi nastal evropski požar.

Pač se še čuje, da hočejo gasiti zopetni ogenj. Doseči hočejo evropski poslaniki zopetno premirje osmih dni, med katerim časom naj bi se nadaljevala pogajanja. To se zdi pa nekam smešno. Če v dolgih petih tednih niso prišli do »nameravanega« vspela, kako bodo še-le v osmih dneh vse pravnali. To je pesek v oči za Balkan, ki si zna pa sam priskrbeti »rešpekt«, ki mu gre.

Politični pregled.

Cesarjevo lastnoročno pismo ruskemu carju.

V nedeljo zvečer se je podal podpolkovnik princ Hohenlohe v Peterburg, da odda ruskemu caru lastnoročno pismo cesarja Franca Jožefa I. V očigled sedanjemu političnemu položaju pripisujejo temu direktnemu občeivanju teh dveh vladarjev velik pomen, posebno pa, ker je princ Hohenlohe v sorodstvu z našim cesarjem in je bil tudi vojaški ataše v Peterburgu za časa, ko je bil naš sedanji zunanji minister grof Berchtold avstrijski poslanik istotam. — Znano je, da je bilo diplomatično razmerje med Avstrijo in Rusijo ob pričetku ter med balkansko vojsko precej napeto in pesimisti so že videli, da ta napetost privede do prelomitve diplomatičnih odnošajev. Seveda do tega ni prišlo, ker ni hotel nikdo prevzeti odgovornosti za eventuelne posledice. Pa tudi obe državi ste v medsebojnem občeivanju postopali tako previdno in bi rekli bojazljivo, da je marsikak bojevit diplomat bil razočaran. Zdi se pa, da so se avstrijski in ruski diplomatje naučili eden drugega spoštovati, kar se je izvršilo najbrže med londonskimi konferencami. Seveda ni ostalo to brez vpliva tudi na politiko in tako je prišlo do tega, da je naš cesar poslal kurirja z lastnoročno pisanim pismom v Peterburg. — Ker pa nikomur ni znana vsebina tega pisma, nastala so razna ugibanja, kaj bi pravzaprav pomenjal ta čin. Eni trdijo, da je pismo zgolj privatnega značaja, drugi pa hočejo vedeti, da tvori izključno le politična in sicer jako važna politična vprašanja vsebino tega pisma. Nekateri hočejo vedeti, da se peča pismo z balkanskimi zadevami, drugi pa so izvedeli, da se urejuje v njem razmerje med Avstrijo in Rusijo. »N. Fr. Pr.« pa je izvedela, da se pismo cesarja Franca Jožefa ne peča z jubilejem cesarske vladarske rodbine Romanov, ki se bo slavilo letos. Lastnoročno pismo se peča izrecno z diferencami med Avstro-Ogrsko in Rusijo. — Pismo je važen akt zunanje politike, kar se sklepa iz dejstva, da so o pismu obvestili brzojavno vsa avstro-ogrška diplomatična zastopstva v inozemstvu.

Finančni načrt

dela naši zbornici velike težave. Davčna vprašanja gotovo niso prijetna, ker nikdo noče dati. Vse polno predlogov in nasvetov se je nabralo v zadnjih dneh in ako bo hotel odsek vse to rešiti in pretrsti, bo morala vlada odnesti zasedanje deželnih zborov, ker ti ne bodo zborovali prej kakor je rešeno vprašanje glede državnih podpor deželam. — Davek na žganje ima povsod dosti nasprotnikov. Vse dežele, kjer se dosti šnopca popije so proti, poleg tega tudi socialni demokratje, ki vedno trdijo, da so strašno vneti za abstinenco in da so proti žganju. Sedaj se branijo davka na žganje, ker bi jih njih volilci o prvi priliki pognali. Mnogo nasprotnikov ima povišanje dohodninskega davka, četudi zadene ta davek le majhno število bogatih ljudi, ki lahko plačajo več kot drugi. Davek na žganje se gotovo ne bo

priljubil, a kaj pomaga. Denar je treba dobiti, dežele rabijo državno podporo, tedaj pač mora iti, tudi če kosti pokajo. Druge poti ni; a tudi zavlačevanje ne bi nič koristilo, ker so stroški pač le vedno večji in nazadnje je pač le potrebno pokritje.

Bosanske železnice.

Te dni je bila pri skupnem finančnem ministru vit. Bilinskemu deputacija iz Bosne, ki je prosila, da bi se vlada pri železniških progah držala načrta kakor ga je sprejel deželni zbor. Vlada hoče namreč napraviti progno mimo Doboja drugače, tako da bi Dobo in še par drugih industrijsko važnih krajev ostalo čisto brez železnice, ki bi tekla menda Mažarom na ljubo v strani po golih krajih. Razun tega bi bila za 20 km daljša. Minister je obečal, da bo stvar preštudiral. Zdi se, da pri taki stvari je študiranje vendar brezpotrebno, ker je dovolj očitno, kaj je boljše: Krajša in važna proga ima anti prednost pred daljšo brezpotrebno.

Doba predsedništva v Združenih državah podaljšana.

Senat severoameriških združenih držav je sklenil, da se podaljša predsedniška doba od 4 na 6 let zato pa se izključi zopetna izvolitev istega predsednika. Definitivno bo o tem sklepal parlament.

Upor v Mesopotamiji.

Prebivalci basorskega vilajeta ob perzijskem zalivu so se proglasili za neodvisne. V Beirutu so baje angleški in francoski agenti povzročili revolto.

Darovi.

Za »Šolski Dom«:

so plačali predsedništvu: Adolf Urbančič, mesar v Gorici 1 K; Anton Klun, nadzornik »Prve češke« in posestnik v Gorici 20 K; Valentin Pipan, župnik v Renčah 5 K; dr. Ferdinand Terkuč, notar v Kanalu, prispevek za leto 1912 50 K; Ivan Černe, gostilničar na Sv. Gori 2 K; Peter Leban v Gorici 1 K; Franc Marinič, župnik v Kojškem 20 K; Ignac Gruntar, notar v Ribnici 20 K; Jakob Janež v Ameriki 1 K 80 h; dr. Anton Gregorčič 20 K; Jurij Peterneš, dekan v Kobaridu 10 K.

Mesečnino so plačali: Viktor Bežek, ravnatelj 5 K; Fran Bitežnik, vodja 2 K; Leopold Bolko, veleposestnik 10 K; dr. Ivan Bratina 1 K; Anton Breščak, trgovec 2 K; Cigoj, deželni uradnik 3 K; Fran Finžger, profesor 2 K; Anton Fon, trgovec 2 K; Josip Fon, državni poslanec 10 K; Anton Fras, šolski svetnik 5 K; Anton Gvaiz, profesor 2 K; Hedžet in Koritnik, trgovca 2 K; Teodor Hribar, trgovec 6 K; Andrej Ipavec, profesor 3 K; Ivančič in Kurinčič, trgovca 2 K; Milton Klavžar, deželni uradnik 2 K; dr. Ignac Kobaš, stolni vikar 2 K; Janez Kokošar, župnik (za tri mesece) 9 K; Jernej Kopač, trgovec 2 K; Ivan Košnik, profesor 2 K; dr. Josip Ličan, prof. bogosl. 1 K; dr. Peter Medvešček, odvetnik 2 K; Ivan Mercina, vadnični učitelj 3 K; Gustav Novak, šolski svetnik 2 K; dr. Ivo Novak, odvetnik 3 K; dr. Karol Ozvald, profesor 1 K; dr. Anton Papež, profesor 2 K; dr. Fran Pavletič, odvetnik 6 K; dr. Josip Pavlin, okrajni š. nadzornik 3 K; Pinter in Lenard, trgovca 2 K; Fran Plohl, šolski svetnik 3 K; Svetoslav Premrou, vodja 2 K; Tomaž Sedlaček, upravitelj 1 K; Ferdinand Sfiligoj, blagajnik 1 K; Fran Setničar, kancelist 2 K; Anton Šantel, šolski svetnik 5 K; Andrej Tabaj, katehet 2 K; Ivan Tabaj, profesor 2 K; Adolf Urbančič, mesar 1 K; Olga Zajec, trgovka 2 K; dr. Ivan Eržen, zdravnik 2 K.

Dalje so plačale gospe in gospodične: Gizela Finžger, profesorjeva 2 K; Štefaniha Havel, učiteljica 40 vin.; Antonija Hrovatin, nadučiteljica 2 K; Marija Kopač, svečarjeva 5 K; Milena Papež, profesorjeva 1 K; Berta Pavletič, odvetnikova 2 K; Avgusta Šantel, šolskega svetnika 1 K.

Našemu upravnistvu je došlo: O priliki poroke g. Karola Kraševca z g.čno Jožefo Toroš v Medani nabrali sva tje K 6. (5.70 K za »Alojzijevišče«, 5 kron za medanskega »Orla«).

Srčna hvala vsem blagim dobrotnikom!

Domače in razne vesti

Po pokojnem nadvojvodu Rainerju se je darovala včeraj ob 8. uri zjutraj maša zadušnica v cerkvi sv. Ignacija, kateri so prisostvovali vsi učenci tukajšnje gimnazije z učnim osebjem.

»Socialna Matica« je tista čudna palčica, ki bo ozdravila vse boleznin preperel liberalnem telesu. Takih »matic« bomo doživeli bržkone še dosti, a vse ne bo nič. In središče vseh teh »kunšt« je vendar le pumpanje denarja iz ubogega ljudstva. Ker ne gre drugače, naj bo pa vsak — pa prav vsak član »Socialne matice«, ki kakor kaže umira malo dni po krstu. Razni dohtarji so bili ob rojstvu in »Soča« in »Edinost« za babici, a otrok bo le umrl. Kratko je predpusno življenje!

Nekaj posebnega so na vsak način slovenski sokoli. Razne »kulturne« naloge so si že prisvajali in vsega se že lotili, kar ni zanje. Te dni piše »Soča«, da je sokolstvo nositelj »sodobnega humanizma«. Zakaj ne duševnega pavperizma? Menda si čitatelji in prijatelji »Soče« pri obeh teh dveh stvarih predstavljajo enako dosti. Sicer mora sokolstvo biti res nekaj čisto izrednega, da lahko »deluje« tako vsestransko. Če kdo še ne veruje na vse to, temu gotovo ni pomagati, ta bo liberalno »frdaman«.

Umrl je včeraj predpoludne po kratki bolezni g. Salvator Gvozdenovič v 79. letu svoje dobe.

Smrtna kosa. Danes je umrl v Medani občespoštovani posestnik in cerkveni ključar g. Ferdinand Toroš. Pogreb bo v četrtek ob 9. uri predp. N. p. v m.! Preostalin naše sožalje. — Naj omenimo še, da je pokojnik še včeraj zjutraj dal v zakon svojo hčer. Kmalu po tem veselem dogodku pa je legel na pare. Sicer je bil bolan del časa.

Ponesrečena tatvina dvokolesa. V nedeljo predpoludne je javil Anton Ongaro tukajšnji policiji, da mu je bilo ukradeno dvokolo, ki je bil pustil v neki veži v Gosposki ulici ter je pristavil, da je izvedel, da je izmaknil kolo človek kakih trideset let star, ki se je podal na kolesu na južni kolodvor. Policija je koj brzojavila stvar tržaški policiji. V Trstu pa so pripravili uzmoviču sprejem, katerega gotovo ni pričakoval. Dva policijska agenta sta ga tam pričakovala ter odvedla v zapore. Izdal se je tam za 28letnega Rudolfa Tomasina iz Kormina. Tomasin je bil že iz Trsta izgnan.

Neprevidnost. 19-letnik pek Ivan Semolič je čistil revolver, a bil je pri tem tako nepreviden, da se je težko ranil na levi roki. Zdravi se v bolnišnici.

Izpred sodišča. Tukajšnje sodišče je obsodilo Matijo Marusič, črevljarja iz Mirna na tri dni strogega zapore, ker je zakrivil konkurz. Njegovo ženo, ki je bila soobtožena je sodišče oprostilo.

Aretacije. Tukajšnja policija je aretirala delavca v pekarni Andreja Fajta, Gabrijela Gorjan iz Vogerskega, ker je za gospodarja potirjal 613 K ter jih potem porabil za-se.

Javen shod, katerega je sklical v nedeljo državni poslanec Fon v Renčah in ki se je vršil v prostorih tamošnjega »Gospodarskega društva«, se je prav dobro obnesel. Udeležba je bila vkljub skrajno slabemu vremenu velika. Shod se je vršil povsem mirno. Udeleženci shoda so poslančeva izvajanja pazljivo poslušali ter jih tudi odobraval. Predsedoval je shodu občinski upravitelj Trojer.

Odmev z anhovskega shoda dne 18. oktobra 1. 1912. Znano je našim čitate-

liem, da se je vršil dne 18. oktobra leta 1912 v Plaveh, županstvo Anhovo, javen zahvalni shod. Na tem shodu se je anhovsko ljudstvo zahvalilo vladi in našim poslancem, ki so pripomogli, da so se zgradile razne ceste v imenovanem županstvu. Znano je tudi našim čitateljem, da je na tem shodu nastopil kot »govornik« takratni župan kanalski A. Križnič, ki je pa kmalu potem napovedal konkurz, vsled katerega bodo mnogi ljudje na Kanalskem oškodovani, in je moral odstopiti župansko čast drugemu. Njegov nastop je na shodu razburil duhove, ki se niso pomirili celo do večera. Križničevi somišljeniki so popoludne istega dne napadli nekatere naše mirne in poštene pristaše. Dejansko je napadel liberalac Martin Pušner iz Anhovega mirnega moža poštenjaka Jožefa Stanič in mu prizadejal veliko rano na glavi tako, da se je nezavesten in okrvavljen zgrudil na tla. Zaradi tega je državno pravdnistvo naperilo obtožbo proti Martinu Pušnerju zaradi težke telesne poškodbe. Obravnava se je vršila včeraj predpoludne pred goriskim okrožnim kot kazenskim sodiščem. Drjavno pravdnistvo je zastopal prvi državni pravdnik A. Jeglič, sodnemu dvoru pa je predsedoval višje deželnosodni svetnik M. Rutar. Zaslišanih je bilo več prič. **Pušner je bil obsojen na dva meseca težke ječe, v poravnavo pravnih stroškov in poškodovanemu Staniču plača 200 K za bolečine.** Ta obravnava je pokazala, na kateri strani so bili na omenjenem shodu napadaleci, ali v vrstah naših mož ali v vrstah liberalnih podivjancev.

Vojaški nabori 1913. Glavni vojaški nabor za mesto Gorica se bo letos vršil dne 6. in 7. marca. — Za okolico bodo nabori dne 8., 10., 11., 12., 13. in 14. marca.

Dopolnilna deželnozbornska volitev v Istri. Politično društvo za Slovence in Hrvate v Istri je proglasilo kakor kandidata za prihodnjo dopolnilno deželnozbornsko volitev v volilnem okraju kvarnerskih otokov, ki se bo vršila 9. febr. upokojenega šol. svetnika v Malem Lošnju g. Ambroža Haračić-a.

Romanje Slovencev v Rim. Povo-dom 1600 letnice osvoboditve krščanstva, ki jo obhaja letos ves krščanski svet se bodo vršile letos v Rimu kakor smo že poročali velike slavnosti. Slovenci prirede tudi svoje romanje v Rim, ki se bo vršilo po sledečem vspredu:

Romarski vlak bo odšel iz Ljubljane v ponedeljek, 7. aprila, popoldne. Nazaj v Ljubljano pridejo v petek, 18. aprila zvečer. Prenočevalo se bo tja grede v Florenci, nazaj grede v Benetkah.

V Rim se peljejo po gorenski železnici Trbiž - Ponteba ter nadaljujejo Padova - Bolonja - Florenca - Rim. Nazaj pa: Assisi - Loreto - Bolonja - Benetke - Ponteba - Trbiž - Ljubljana. Primorci bodo pa vstopili in izstopili v Vidmu. Železnica od Gorice do Vidma stane okoli dveh kron.

V Padovi ostanejo 4 ure, Boloniji 3 ure, Florenci 14 ur. V Rimu ostanejo 6 dni in pol ter 7 noči, v Assisi 6 ur, Loreti 4 ure in v Benetkah 15 ur.

Cena vožnje in oskrbe je: I. razred 250 K, II. razred 200 K, III. razred 150 K.

Oni Primorci, ki bodo vstopili šele v Vidmu, bodo plačali za III. razred 5 kron, za II. razred 8 K, za I. razred 10 kron manj kakor drugi.

V teh cenah je obsežna voznina po železnici tja in nazaj, trikratna hrana na dan, računajoč od Bolonje do vstevši Benetk ter prenočišča v Rimu, Florenci in Benetkah. Prevoz prtljage v Rimu in Florenci od kolodvora do hotelov in nazaj.

Zglaševanja se pošiljajo na naslov: Odbor za rimsko romanje, Ljubljana. — Zadnji rok za zglaševanje je Velika noč, 23. marec.

Poskrbelo se bo, da se bodo tisti, ki bodo hoteli iti v Neapelj ali na Malto, lahko vozili od Rima dalje, nazaj z isto karto. Cena zanje pa je kakor za druge

Odborova seja »Matice Slovenske« dne 28. jan. 1913. — G. predsednik se spominja smrti ustanovnika Ivana Murnika. — Marca meseca, bo 50 let od prvih priprav za ustanovitev »Matice Slovenske«. — Letošnja glavna skupščina bo dne 9. marca. — Korektore zemljevida se razpošiljajo v obmejne kraje v revizijo. — Matica izkuša doseči zamenjavo publikacij s poljsko Akademijo znanosti in umetnosti v Krakovu. — Brzojavno je pozdravila svečanost Nemčičev v Križevcih in Vukotinovičev v Zagrebu. Iz poročila blagajnikovega je razvidno, da se proračun za 1912 ni prekoračil. »Matica« stopi v poštno-čepovni promet tudi za hrvatsko-ogrske del države. Poverjeniku, ki prijavi vsaj 20 članov, se dajo publikacije v dar, ako na to reflektira. Rešijo se še druge gospodarske stvari. Tajnik poroča: Članov je za 1. 1912 dozdaj 3370. Tekom 1. 1912 so pristopili štirje ustanovniki in štirje umrli.

Glavna skupščina »Matice Slovenske« bo dne 9. (devetega) marca. Samostalne predloge za to skupščino je v smislu § 3. b) društvenih pravil prijaviti odboru vsaj 14 dni prej.

Vrbsko jezero je zmrznilo na vsej zahodni strani tako močno, da bo te dni že dovolj trden led za drsanje.

Nečloveški bratje. Pri Ljutomeru na Štajerskem živijo trije bratje Vrbnjaki s svojo sestro na domačem posestvu. Da bi starejšega brata odpravili in podedovali njegov delež sta sklenila mlajša brata in sestra, da ga v hlevu zaprejo. Napravili so iz desek velik kurnik in zaprli nesrečneža notri. Čez dva meseca je bil v tej strašni ječi in ko so ga zopet rešili, je kmalu umrl. Bil je čisto sesušen in ni nič mogel govoriti. Vso zadevo ima v rokah sodnija.

Huda zima je pritisnila v severnih deželah naše monarhije, posebno v Galiciji in Bukovini, kjer imajo od 10—16° pod ničlo.

1200 porok. V nedeljo se je v dunajskih cerkvah izvršilo 1200 porok, vrh tega 270 srebrnih in 9 zlatih.

10kronski bankovci, ki pridejo iz prometa. Avstro-ogrska banka naznaja, da pridejo popolnoma iz prometa 10kronski bankovci, ki imajo datum 31. marca 1900.

Velikih vojaških vaj 1. 1913 ne bo, kakor poroča »Zeit« in sicer zato, ker so baje vojaške priprave v sedanjem času bolj poučne kot pa manevri. Poleg tega se noče povečati izvenrednih stroškov za vojaške potrebščine, ki so itak že jako veliki.

Zakon je vojaštvu dovoljen in sicer po novi brambeni postavi na Ogerskem. Točka 40 nove postave pravi, da se sploh vojaštvo in naborniki ne smejo ženiti, dokler niso zadostili svoji vojaški dolžnosti. Ta zakon lahko minister postri ali odpravi in te dni ga je odpravil. Tako se sme na Ogerskem vsak fant ženiti ko odraste kadar je njemu ljubo, kar je posebno za kmečko ljudstvo zelo važno. Seveda mora svojo vojaško dolžnost izvršiti brez ozira na to ali je poročen ali ne. Pri nas v Avstriji pa tega ni in tako smo mi dosti na slabšem. Za ženitev je treba še posebnega dovoljenja od ministerstva kakor prej.

Zanimanje za Slovence. V Parizu se je te dni ustanovil poseben klub, ki je prevzel nalogo, da širi med francoskim narodom poznavanje Slovencev in njihov pomen v kulturnem razvoju Jugoslovanstva. »Groupe d'études Franco-Slovènes«, kakor se društvo imenuje, hoče potom predavanj in tudi potom žurnalistične seznaniti Francoze o razmerah Slovencev, o njihovih narodnih bojih napram pangermanizmu in tako opozoriti vesoljni svet na kričeče krivice, ki se gode Slovincem v narodnem oziru. Na čelu teh prijateljev Slovencev stoji veleinteligenten in socijalno visoko stoječ mož, namreč g. Julij Tixerant.

Humoristični list »Simplicissimus«,

in spisih o Slovanih in radi tega v Rusiji prepovedan, je prepovedala tudi švicarska vlada in vseh kolodvorih švicarskih železnic.

Nova vozna črta iz Reke v Raveno. Italijanska vlada je potrdila zakon za vožno črto od Ravene v Italiji do Reke. Društvo, ki bo promet vzdrževalo, bo dobivalo veliko državno podporo skozi 15 let. Razun v Reki se bodo ustavljali vsi parniki tudi v Trstu in opravljali službo tudi na reki Bojani ob Skaderskem jezeru v Albaniji.

Na bolgarskem dvoru je odrejeno 14 dnevno žalovanje za pokojnim nadvojvodom Rainerjem.

Nova izseljeniška postava v Zjed-njenih državah. Lendt je odobril zakon-ski načrt o določilih za izseljence, ki med drugim tudi določa obseg šolske izobrazbe izseljencev.

Drobljnice.

Mile in tople zime so bile: l. 1187 je v januarju brstelo drevje po-vrtovih in cvetelo ko spomladi. V maju so ljudje že želi rumeno žito in v avgustu je bila bogata trgateg. L. 1289. je v aprilu trta prijetno dišeče cvetela in prve dneve avgusta so vinogradniki že prešali sladko grozdje. Ob novem letu 1302 so otroci bosi skakali po cvetočih travnikih. V letu 1328 so se kopali dečki v mesecu februarju in zobali sladko grozdje začetkom junija. Sredi marca 1420. l. je dren lepo cvetel in po dobravah so rastle zvončki, ob potokih pa so se blestele potočnice, a v juniju je sneg in mraz uničil že mehko grozdje. Na Svečnico l. 1425 je bilo toplo ko ob sv. Jakobu in v avgustu so ljudje po goricah trga. V letih 1427. in 1428. je zadnje dni marca cvetela vinska trta in sredi maja so črički po goricah prepevali ter mehčali od solnca opečeno grozdje. O Božiču leta 1552. je bilo silno toplo. Rožice so cvetele in kmet je oral za krompir.

Za pust. Ameriške sufragetke v Washingtonu so sklenile obdržati velik shod v prilog volilni pravici žensk. Tamonjši visokošolci pa, ki so nasprotni ženskemu gibanju, so sklenili nakupiti 1000 miši ter jih med shodom spustiti med zborovalke.

Menelik je zopet umrl? Abesinski list »African World«, ki izhaja v Addis Abebi, naznanja smrt abesinskega vladarja Menelika. To vest spravljajo v zvezo s slavnostjo, ki so jo priredili Abesinci prestolonasledniku Ligg Jasu, ki se je vrnil z daljšega potovanja. Zato ni verjetno, da bi bil Menelik že umrl. Sicer pa smo že vajeni na Menelikovo smrt.

Visoka šola za zrakoplovstvo obstoja že nekaj let v Parizu. V zadnjem času so jo pa še razširili in posebno opremili, da sedaj res odgovarja našim tehnikam. Poučuje se praktično in teoretično. Posebno se zahteva matematika, elektrotehnika, konstrukcijsko vezbanje itd. Deloma poslušajo studentje predavanja, deloma pa tudi praktično delajo pod nadzorstvom starejših inženirjev v delavnicah. Poleg tega se vrše praktični poskusi v montiranju in drugih potrebnih stvareh. Absolventi teh študij se imenujejo inženjerji zrakoplovstva. Letanje samo se pa na tej visoki šoli ne poučuje, ampak v posebnih letalnih kurzih.

Gospodarsko.

Avstrijska trgovina l. 1912. se je jako poslabšala: Uvoz postaja od leta do leta večji, izvoz pa manjši. Vidi se iz tega, da potrebujemo dosti stvari od drugih držav in jih moramo seveda kupiti. Uvoz je znašal l. 1912 3487.3 milijonov kron izvoz pa komaj 2661.8 milijonov kron, tako da je bilanca pasivna. Svoj čas je bilo narobe, prodali smo jako dosti tujim državam in kupili le malo. Posebno dosti se kupi sedaj hrane sploh, žita, potem vol-

ne, kož itd. Proda se največ sladkorja, steklenine itd. Upati je, da se za našo industrijo na Balkanu odpro kmalu jako dobri izdatni odjemni trgi.

Industrija s sardinami ni šla le na Francoskem po zlu, ampak tudi pri nas. V Dalmaciji in Istri smo imeli prav lepe tovarne, ki so razpošiljale na tisoče škatljic v svet. Polagoma pa je začela stvar pešati in dandanes te tovarne ne krijejo več niti domačih potreb. Pri nas v Avstriji se porabi letno do 90.000 škatljic sardin, a vsa naša industrija spravi skupaj komaj 60.000. Nekdaj cvetoča tovarna v Isoli je imela lani 800.000 deficita in drugod ni nič boljše.

Čekovni promet naše monarhije za mesec januar je znašal sledeče svote: Vplačalo se je pri c. kr. poštini hranilnici 1.566.627.060 K, izplačalo pa raznim firmam 1.586.580.237 K. Na Primorskem so znašale pri čekovnem prometu vplačane svote 24.445.994 K izplačalo se je pa 12.714.852 K. Vidi se iz tega, da čekovni promet precej narašča, ker se skoro vsi trgovci in tudi drugi poslužujejo plačevanja s čeki, kar je za stranke in za firme jako ugodno.

Promet c. kr. poštne hranilnice izkazuje za mesec januar l. 1913 sledeče svote: Vložilo se je v celi monarhiji 12.185.631 K. Pri nas na Primorskem znaša svota ulog 608.855 K. Izplačalo se je skupno 12.986.775 K, tedaj za kakih 800.000 K več kot so znašale vloge. Na Primorskem se je izplačalo 776.801 K, torej za celih 167.946 K več kot se je vložilo. Vidi se povsod, da so izdatki večji kot vloge, kar pač ne kaže ravno posebnega blagostanja. Sicer so tudi prvi dnevi v letu navadno bolj opožrešni in marsikateri prihranek mora v prodajalno ali k krojaču.

Tržne cene na Dunaju: 50 kg stane: pšenica 12,05—12,85; rž 9,80—10,20; ječmen 9,40—10,25; koruza 10,10—10,30; oves 10,60—11,05; mast 84,00—85,00.

PO ZAKLJUČKU LISTA.

† **Kardinal dr. Nagl.** Danes ponoči ob 12. uri 45 min. je umrl na Dunaju po daljši in mučni bolezni monsignor dr. Franc Ksaverij Nagl, kardinal in knezonadškof. Rojen je bil na Dunaju 26. novembra l. 1855, v mašnika je bil posvečen 14. julija l. 1878. Za tržaškega škofa je bil imenovan 24. marca 1902. Dne 19. januarja 1910. je bil imenovan za titularnega knezonadškofa in koadjutorja na Dunaju. Dne 5. avgusta 1911 je bil imenovan za pravega knezonadškofa na Dunaju. V tajnem konzistoriju z dne 27. novembra 1911 je postal kardinal. N. p. v m.!

Svoji k svojim!

Podpisani slovenski brivec v **Gorici Gosposka ulica št. 1** se priporoča sl. slovenskemu občinstvu iz mesta in z dežele za obilen obisk. Postrežba točna in strogo snažna. Brije in striže tudi na mesečno odplačevanje. Na zahtevo brije in striže na domu. V zalogi ima razne toaletne potrebščine po zmerni ceni. — Prevezma vsa lasničarska dela ter kupuje ženske lase po 12 K in naprej kilogram.

FRANC NOVAK,
Gosposka ulica, št. 1.

Iv. Znidarčič & dr.

stavb. tvrdka

v **GORICI, Via Mattioli v GORICI.**

Izdeluje vsakovrstne načrte, stat. račune, sprejema stavbinska dela vseh vrst, izdeluje tudi Westf.-strobe patent. v vseh avstrijskih mestih št. 27221.

Izdeluje enodružinske hiše po sistemu votli blok, ki je najtrpežnejše zidovje, ki vzdržuje suha stanovanja, s vedno isto temperaturo. **Ceneje kakor vsi drugi sistemi.**

Odvetnik

dr. JOSIP FERFOLJA

je otvoril

v **TRSTU, Via del Molino Piccolo št. 711**
svojo pisarno. Telef. št. 26-50.

Uradije tudi vsako sredo v **KOMNU**
pri „Smerdelju“.

2 učenca

začetnika za

mizararsko obrt

z oskrbo hrane in prenočišča sprejme **ANTON ČERNIGOJ** mizararski mojster v **Gorici Tržaška cesta 18.** Prednost imajo oni s hribov ali s Krasa. Želeti je da bi bila oba z ene vasi.

Štev. 208

E

Razglas.

Naznanja se, da

javna dražba

zastavil **IV. četrtletja, t. j. mesecev**
oktobra, nov. in decembra 1911,

začne v

poned., 3. marca 1913,

ter se bo nadaljevala naslednje delavnike in sicer četrtke in ponedeljke od 9. ure zjutraj do 1. popoldne.

Dne 5., 8., 12., in 15. marca bodo od 10. do 12. ure predpoludne v dražbeni dvorani na ogled sl. občinstvu dragocena zastavila, ki se prodajo na naslednji dražbi.

V **Gorici, 23. januarja 1913.**

Od ravnateljstva zastavljalnice.

Pisarna v vojaških zadevah

GORICA

ulica **Capitan Vandola 2, t. n. (vogel**
niče Leoni.)

Izdeluje vsako vrsto prošelj vojaškega značaja, in daje nasvete kar se tiče vojaške službe, ter za spisovanje nesodnih vlog in pisem.

LOTERIJSKE ŠTEVILKE.

Dunaj . . . 27, 80, 58, 7, 19.

Ivan Bednařik

priporoča svojo

knjigoveznico

v **GORICI**

ulica della Croce št. 6.

Jakob Miklus

mizar in lesni trgovec

v **Podgori**

na voglu železniškega mosta

(na cesti, ki pelje proti Gradški)

o o o

Trguje tudi z opeko vsake vrste, ima veliko zalogo vsakovrstnega trdega in mehkega lesa, ima tudi vsake vrste grede, tramove 33 od 3—12 metrov dolge in 33 od 3—12 colov debele.

JOSIP BONANNI

naslednik **T. Slabanja**

srebrar in zlatar v **Gorici ulica Morelli 12**

odlikovan z **zlato svetinjo**

se priporoča vsem č. cerkvenim oskrbništvom za vsakovrstna izgotovila cerkvenega orodja. Plačuje se tudi na obroke. **Konkurenca v cenah izključena.** Cenike gratis franko na dom.

Kupujte samo dvokolesa
»**ALTENA**«, francoske
vrste, ki so najtrpežnejši
in najboljši bod si za na-
vadno rabo ali za dirkev

Šivalni stroji Original »Victoria«
so najpraktičnejši za vsako hišo,
isti služijo za vsakovrstno šiv-
vanje in šitkanje (vezenje). Stroj
teče brezšumno in je jako trpe-
žen. Puške, samokrese, slamo-
reznice in vse v to stroko spa-
dajoče predmete se dobi po to-
arniški ceni pri tved ki

Kerševani & Cuk,

GORICA — Stolni trg št. 9.

